

NAANTALIN UNIKEONPÄIVÄ

”Siihen aikaan, kuin roomalainen keisari Decius, joka oli Kristuksen seurakunnan sortaja, hallitsi, rakennutti hän tempppelin Epheson kaupunkiin, että kaikki hänen kansansa uhraisivat epäjumalille ja palvelisivat heitä; myöskin käski hän, että kristityt wietäisiin sidottuina sinne rukoilemaan hänen jumaliaan. Kaikki, jotka eiwät noudattaneet hänen käskyään, tapettaisiin. Silloin syntyi semmoinen kauhu Ephesosssa, että toinen ystäwä kielsi tuntewansa toista; wieläpä isä luopui pojastaan ja poika isästään. Sanalla sanoen, ei kukaan rohjennut sanoa tuntewansa niitä, jotka tahtoiwat olla kristityitä!”

Tämä teksti oli lainaus Tarina Seitsemästä Unikeosta, jonka on suomentanut Tampereella Isak Julinin kustannusliike ja kirjakauppa vuonna 1908.

Tästä alkaa tapahtuma, johon koko Unikeonpäivän wietto perustuu, ensimmäisiin kristillisiin vuosiin. Silloin uusi usko tarwitsi wauhdittajakseen kuulijoita kohahduttawia tarinoita ja legendoja. Yksi tällainen tarina kertoo seitsemän hurskautensa wuoksi wainotun efesolaisen miehen uskomattoman pitkästä, satoja vuosia kestäneestä unesta.

Suomalaiseen almanakkaan Unikeonpäiwä tuli vuonna 1652. Unikeonpäivän wiettämisen perinne sai kylpylöiden perustamisen ja niiden huwielämän tarpeiden synnyttäminä aivan uudenlaisia tapoja. Kaikki alkoi terveyswesien juonnista 1600-1700 -luwulla; Naantalin Wiluluoto sai oman terveyslähteensä 1723. Lähdewieraita oli wiihdytettävä aivan kuten myöhemmin kylpyläwieraita. Wähitellen terveyslähdepaikkojen toiminta laajentui kylpyläksi ja huwi- ja seuralämä sai uusia muotoja.

Kylpyläwieraiden kasvawa määrä, varsinkin 1890-luwulta ensimmäiseen maailmansotaan, waati kylpylää kehittämään hoitojen lisäksi erilaisia huwitusmahdollisuuksia asiakkailleen. Wiluluodon lähdeellä sijainneessa kylpylärakennuksessa järjestettiin jo 1830-luwulta tanssiaisia, joihin usein osallistui kylpyläasukkaiden lisäksi turkulaisia, jotka matkustiwat Naantalin satamaan höyrylaiwalla. 1860-luwulla Nunnamäelle valmistui uusi kylpylärakennus, jonka yhteyteen myöhemmin nousi myös uusi kaiwuhuone. Kun Wiluluodon vanha kaiwuhuone ja kylpylä ränsistywivät vähitellen ja jäiwät syrjään, tuli vanhan kaupungin sataman rannassa sijainneesta uudesta Kaiwuhuoneesta ja vanhan seurustelurawintolan tilalle nousseesta Merisalongista Naantalin huwi- ja seuralämänkeskus

Naantalin Unikeonpäiwää on wietetty ainakin 1880-luwulta lähtien. Wuodelta 1886 on peräisin ensimmäinen päiwän wiettoa kuvaawa lehtiartikkeli, jossa kerrotaan päiwää wietetyn kuten aikaisimpina vuosina on ollut tapana. Naantalin Unikeonpäivän wietto 1880-luwulla oli nykyistä riehakkaampaa. Unikeonpäivänä aamu-unisia rangaistiin heittäwällä heitä takiaisilla. Wiimeisetkin kaupungissa torkahdelleet unikeot herätettiin puolestaan korwia raastawalla meluamisella matkalla Kuparivuorella sijainneelle Alppilan huwimajalle. Huimaawat desibeliluwut syntyiwät kowaäänisesti laulamalla, huutamalla, erilaisia soittimia soittamalla ja talojen seiniä sekä ikkunoita kolistelemalla. Uskaltautuipa joskus joku herättelemään aamu-unisimpia jopa näiden kotoaan. 1880-luwun Unikeonpäivän wietto huipentui illalla Merisalissa järjestettyyn juhlaan.

1920-luwulta säilyneen kuvauksen mukaan vielä silloinkin Unikeonpäivän juhla oli pääasiallisesti kesä- ja kylpyläwieraiden juhla, jota kaupungin omat asukkaat yleensä seurasiwat vierestä. Kaupungin lapset ja nuoret

Naantali

osallistuivat kuitenkin päivän ohjelmaan ainakin myymällä takiaisia, joita oli pakattu paperipusseihin. Hinta pussilta oli yksi Suomen markka. Ainakin 1920-luvulla Unikeonpäivän aamujuhlan vetäjinä toimivat usein Turun ruotsalaisen teatterin näyttelijät. Yksi 1920-luvulla aamujuhlan vetäjänä toiminut oli Åke Svensson, joka opetti Unikeonpäivän aamuna Merisalisissa muodissa ollutta charleston-tanssia. Tanssin jälkeen herra Svensson johdatti Unikeonpäivän metelöivän kulkueen Alppilan huvimajalle pelottava jääkarhunaamio kasvoillaan.

Naantalin Unikeonpäivää ei ole vietetty katkeamattomana 2000-luvulle. Ainakin maailmansodat vaikuttivat kesäisen juhlan vieton hiipumiseen. 1950-luvulla päivää aloitettiin viettämään uudelleen ja Naantalin Unikeonpäivän uudempi perinne sai alkunsa. Tapahtuma elvytettiin vuonna 1958 pienimuotoisesti ravintoloitsija Lauri Virran aloitteesta. 1950-luvulta lähtien Naantalin Unikeonpäivän viettoon syntyi uusia piirteitä, joista näkyvin on ennalta valitun Unikeon mereen heitto. 1950-luvun puolella Unikeko todennäköisesti pulahti mereen vaivihkaa itsekseen ja vasta 1960-luvun puolella välissä mereen heitosta tuli juhlavampi seremonia, joka tunnetaan tänäkin päivänä.

1960-luvun loppupuolella mediaan lanseerattiin ajatus Naantalin valtakunnallisesta Unikeonpäivästä sen pitkän historian perustelevana ja vuodesta 1969 lähtien alettiin puhua Naantalin ”valtakunnallisesta unikeonpäivästä” ja nimi Valtakunnan Virallinen Unikeko rekisteröitiin Naantalille 2010-luvulla.

Hiljaiseen kesäkaupunkiin houkuteltiin matkailijoita monivärimainoksien ja ilmaisia pullakahveja mainostamalla. 1970-luvun alkupuolella Unikeonpäivästä tulikin monipäiväinen kokonaisuus, jolle nimikilpailun kautta haettiin uutta nimeä. Tällöin syntyivät Unikeon kestit, jotka olivat pisimmillään viisipäiväiset. 1980-luvun puolivälissä Unikeonpäivän juhlinta toi kaupunkiin rauhattomuutta ja järjestyshäiriöitä. 1980-luvun loppupuolelta kohden ja aina 1990-luvulle asti Unikeonpäivän ohjelmaa muokattiin rauhallisempaan suuntaan ja Naantalin perhematkailukohteen imagoon paremmin sopivaksi.

Vuoden 2024 Unikeon julkistus tapahtuu lauantaina 27.7. klo 8.00. Juhlat alkavat jo perjantaina 26.7. musiikkiesityksillä ja Unikekomarkkinoilla. Varsinaisena Unikeonpäivänä ohjelmaa on perinteisesti Kirkkopuistossa non-stoppina ja päivän kruunaa Unikekokonsertti, jossa jammailee Neon 2.